

בטיחות מוסדות חינוך

1. מבוא

1.1. כללי

- (א) הרשות המקומית משמשת על פי חוק לימוד חובה התשנ"ט 1949- "רשות חינוך מקומית לתחומה". רשות החינוך המקומית, חויבה בתקנות החינוך (שהותקנו מכוח פקודת החינוך) לטפל בין היתר בבטיחות של בנייני בתי ספר ציבוריים, גני ילדים ושל חצרותיהם. האחריות על הטיפול במפגע בטיחותי, חלה על העירייה בתור הבעלים של הנכסים, זאת על פי פקודת הבטיחות בעבודה ופקודת הנויקין.
- (ב) חוזרי מנכ"ל משרד החינוך (להלן- חוזרי מנכ"ל), מסדירים את נושא הבטיחות במוסדות חינוך (להלן - מוס"ח), כאשר תחום הבטיחות במוס"ח, עוסק בעיקר באיתור ומניעת תאונות כתוצאה מליקויי בטיחות בשטח המוס"ח. חוזר מנכ"ל מיוחד ז' התשנ"ז - 1997 קבע כי, על הרשות המקומית למנות אחראי על תחום הבטיחות במוס"ח ובהיעדר מינוי, האחראי על תחום הבטיחות במוס"ח הינו מנהל אגף החינוך. חוזר מנכ"ל נוסף, שפורסם בשנת 2002 קבע כי, תחום הבטיחות במוס"ח הינו באחריות קציני הביטחון העירוניים (להלן- קב"טים). החל משנת 2008 תחום הבטיחות במוס"ח בעיריית כפר סבא, מרוכז ומנוהל על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות ונהלים של העירייה (להלן- מ"מ מנהל מחלקת בטיחות), המתפקד בנוסף גם כממונה הבטיחות בעבודה בעירייה.
- (ג) כפי שעולה מחוזר מנכ"ל סב/6 בנושא: בטיחות, ביטחון ושעת חירום תחומי הפעילות של ממונה הבטיחות במוס"ח הינם כדלהלן:
- ביצוע סיורים שוטפים במוס"ח, במטרה לזהות גורמי סיכון שעשויים לגרום לתאונות.
 - קבלת דיווחים מגורמים שונים במוס"ח כגון: מנהלים, מורים, עוזרי ביטחון (להלן- עב"ט) וגננות, אודות ליקויי בטיחות שונים בשטח המוס"ח.
 - ביצוע סקרי סיכונים במוס"ח לצורך איתור מוקדם של מפגעים.

- ביצוע הדרכות בטיחות תקופתיות לעובדי מוס"ח (מורים, מנהלים, גננות וכו').

(ד) מבקר העירייה ערך דוח בנושא זה בשנת 2000.

(ה) להלן טבלה המפרטת את מספר מוסדות החינוך בעיר כפר סבא בחלוקה למספר התלמידים הלומדים בהם. זאת, בהתייחס לשנת תשע"א (2010 - 2011)¹:

סוג מוסד חינוך	מספר מוסדות חינוך	מספר תלמידים
גני ילדים	115	3,232
בתי ספר יסודיים	15	6,550
חטיבות ביניים	7	2,982
בתי ספר תיכון	9	3,536
סה"כ	146	16,300

(ו) להלן תרשים המציג את הכפיפות הארגונית של מ"מ מחלקת בטיחות, כפי שהוא נמסר לביקורת על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות:

1.2. רקע חוקי

להלן החוקים והתקנות, החלים על הגורמים העוסקים בתחום הבטיחות במוסדות חינוך:

- חוק לימוד חובה התשנ"ט - 1949.
- פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש), תש"ל 1970.
- פקודת הנזיקין (נוסח חדש), תשכ"ח 1968.
- חוק מנכ"ל סב/6 - בטיחות, ביטחון ושעת חירום.

¹ הנתונים נמסרו לביקורת על ידי מזכירת מנהל אגף החינוך.

- חוזר מנכ"ל סג/2 - גני ילדים.
- חוזר מנכ"ל סד/2 - הפעלת מתקנים מתנפחים.
- חוזר מנכ"ל סה/9 - תכולת תרמיל רופא, חובש ומגיש עזרה ראשונה.

1.3. מטרות הביקורת

- בחינת אופן ניצול התקציב של מחלקת הבטיחות.
- בחינת נהלי העבודה הפנימיים של מחלקת הבטיחות, בהתייחס לנושא הבטיחות במוס"ח.
- בחינת קיום מינוי של ממונה בטיחות במוס"ח, על ידי העירייה ומילוי תפקידו בהתאם לחוזרי המנכ"ל.
- בחינת ביצוע חקירות של תאונות במוס"ח, על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות.
- בחינת קיום אמצעי עזרה ראשונה וכיבוי אש במוס"ח.
- בחינת אופן הטיפול בליקויי בטיחות במוס"ח.

1.4. היקף הביקורת

- הביקורת בחנה את פעילות מ"מ מנהל מחלקת בטיחות בהתייחס לשנים 2010 - 2011 (שנה"ל תשע"א) וכללה את הנושאים הבאים:
- מבנה ארגוני ונושאי תפקידים.
 - בחינת המסגרת החוקית ותהליכי העבודה במחלקה.
 - בחינת ניהול נושא הבטיחות על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות.
 - בחינת עמידת מוסדות החינוך בהוראות הבטיחות בחוזרי מנכ"ל.

1.5. מתודולוגיית הביקורת

- במהלך ביצוע הביקורת התקיימו פגישות והתקבלו נתונים והסברים מבעלי תפקידים שונים, נאספו ונסקרו דוחות, מסמכים ופרוטוקולים רלוונטיים וכן, נערכו בדיקות ומדגמים שונים בהתייחס לנתונים שהועברו לידי הביקורת. במסגרת עבודת הביקורת התקיימו פגישות עם בעלי התפקידים הבאים :

- מ"מ מנהל מחלקת בטיחות.
- סגן מנהל מחלקת הביטחון.
- 2 קב"טים נוספים.

הביקורת מודה למ"מ מנהל מחלקת בטיחות ועובדי מחלקת הביטחון, על שיתוף הפעולה והסיוע בהכנת דוח זה.

2. פירוט הממצאים

2.1. תקציב מחלקת בטיחות

אגפים ומחלקות שונים בעירייה מקבלים תקציב ייעודי לצורך התנהלותם השוטפת.

הביקורת בחנה באם למחלקת הבטיחות קיים תקציב ייעודי לצורך קיום פעילות שוטפת בנושאים הקשורים לתחום הבטיחות במוס"ח.

2.1.1. ממצאי הביקורת עולה כי,

- במחלקת הבטיחות לא קיים תקציב ייעודי לטיפול בנושא הבטיחות במוס"ח.
- בתאריך 22.05.12 הביקורת פנתה למ"מ מנהל מחלקת בטיחות לצורך קבלת הסבר לממצאי הביקורת. לביקורת נמסר כי, לא קיים צורך לתקצב את נושא הבטיחות במוס"ח, היות וכל ליקויי הבטיחות המאותרים במוס"ח, מדווחים ע"י מ"מ מנהל מחלקת בטיחות לגורמים פנים עירוניים שונים הנדרשים לטפל בליקויים באמצעות התקשרות עם קבלני משנה.

תגובת סמנכ"ל העירייה:

לא קיים צורך בתקציב לטיפול בליקויי בטיחות במוס"ח שינוהל על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות. תיקון ליקויי בטיחות במוסדות חינוך נכלל בתקציב אגף הנדסה.

2.2. נהלי עבודה במחלקת בטיחות

נהלי עבודה משמשים ככלי ליישום מדיניות העירייה בנושא הבטיחות במוס"ח.

הביקורת בחנה באם במחלקת הבטיחות קיימים נהלי עבודה ברורים, שאושרו על ידי הנהלת העירייה, המפרטים באופן ברור את תפקידיו של מ"מ מנהל מחלקת בטיחות, בהתייחס לתחום הבטיחות במוס"ח.

בנוסף, הביקורת בחנה באם נהלי העבודה מגדירים את חלוקת האחריות בין מ"מ מנהל מחלקת בטיחות לגורמים פנים וחוף עירוניים שונים הקשורים לתחום הבטיחות במוס"ח.

2.2.1. ממצאי הביקורת עולה כי,

- מ"מ מנהל מחלקת הבטיחות מבצע את עבודתו בהתאם לחוזרי מנכ"ל משרד החינוך.
- במחלקת הבטיחות בפרט ובעירייה לא קיימים נהלי עבודה ברורים המתייחסים לתחום הבטיחות במוס"ח, שאושרו על ידי הנהלת העירייה ומגדירים בין היתר את:
 - חלוקת האחריות בתחום הבטיחות במוס"ח, בין מ"מ מנהל מחלקת בטיחות לבין הקב"טים שהוגדרו על פי חוזר מנכ"ל תשס"ו/35-5.3 נוהלי ביטחון בבתי הספר - קב"ט מוסדות חינוך שפורסם בשנת 2005 (סעיף 1.1) כאחראים על תחום הבטיחות במוס"ח ברשות המקומית.
 - את הפעילות של מ"מ מנהל מחלקת בטיחות בהתייחס לאופן עריכת סקרי סיכונים, אופן העברת דיווחים למוס"ח ואופן קיום הדרכות שונות.
 - חלוקת האחריות בין מ"מ מנהל מחלקת בטיחות לעוזרי הביטחון במוס"ח (להלן – עב"ט).
- בתאריך 22.05.12 הביקורת פנתה אל מ"מ מנהל מחלקת בטיחות לצורך קבלת הסבר לממצאי הביקורת. לביקורת נמסר כי, במחלקת הבטיחות לא קיימים נהלי עבודה, היות וחוזרי מנכ"ל משרד החינוך המתפרסמים באופן שוטף מנחים אותו בביצוע עבודתו.

הביקורת סבורה כי,

- חוזרי מנכ"ל משרד החינוך בנושא הבטיחות במוס"ח, מפרטים את הפעולות השונות שעל הרשות המקומית לבצע לצורך אבטחת הבטיחות במוס"ח. ברם, הם אינם מפרטים באיזה אופן יש לבצע את הפעולות ועל ידי מי.
- התווית נהלי עבודה ברורים פנים עירוניים בנושא הבטיחות במוס"ח, יסייעו למ"מ מנהל מחלקת בטיחות ליישם את הוראות חוזרי מנכ"ל משרד החינוך תוך ביצוע חלוקה ברורה בין בעלי התפקידים השונים בעירייה.

המלצות הביקורת:

להתוות ולהטמיע נהלי עבודה ברורים בנושאי בטיחות במוס"ח שיאושרו על ידי הנהלת העירייה.

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות:

נוהלי עבודה ייכתבו ע"פ חוזרי מנכ"ל של משרד החינוך אחריות וחלוקת העבודה בין קב"טי מוס"ח ייקבעו ע"י הנהלת העירייה.

2.3. ממונה הבטיחות במוס"ח - דרישות ותפקיד

חוזר מנכ"ל משרד החינוך תשס"ב/6 (ב) 5.1-24 מתאריך 01.01.02 (להלן - חוזר סב/6) מגדיר את המעמד ואת דרישות התפקיד של ממונה הבטיחות במוס"ח ברשות המקומית. הביקורת בחנה באופן מדגמי את עמידת העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות בתנאים שהוגדרו בחוזר סב/6. לצורך ביצוע הבדיקה, נדגמו סעיפים שונים מתוך חוזר סב/6 כפי שיפורט כדלהלן:

2.3.1. מינוי של ממונה בטיחות במוס"ח

סעיף 3.4.3 ב' (2) (א) בחוזר סב/6 5.1-24 קובע כי, "הרשות המקומית תמנה מנהלי בטיחות למוסדות חינוך מטעמה". הביקורת בחנה באם עיריית כפר סבא מינתה מטעמה ממונה בטיחות במוס"ח כנדרש בחוזר.

2.3.1.1. מממצאי הביקורת עולה כי,

- מ"מ מנהל בטיחות כפר סבא מונה באופן רשמי בתאריך 5 לפברואר 2008.
- המינוי הכתוב הרשמי חסר ציון של מנהל בטיחות במוס"ח בכפר סבא.

- בתאריך 01.07.2012 הביקורת פנתה אל מ"מ מנהל מחלקת בטיחות לצורך קבלת הסבר לממצאי הביקורת. לביקורת נמסר כי, בכתב מינוי מתאריך 05.02.08 ממונה הבטיחות בעירייה הוגדר כ"מ"מ מנהל מחלקת בטיחות". ברם, בכתב מינוי זה לא נכללה שום התייחסות לעצם היותו של מ"מ מנהל מחלקת בטיחות, האחראי בפועל על תחום הבטיחות במוס"ח בעירייה וממילא לא נקבעו הגדרות התפקיד וסמכויותיו

הערת הביקורת:

מ"מ מנהל מחלקת בטיחות מסר לביקורת כי, הממונה על נושא הבטיחות במחוז מרכז של משרד החינוך (להלן - הממונה במשרד החינוך) אינו מכיר בתפקידו כממונה הבטיחות במוס"ח בעיריית כפר סבא, ומבחינתו הקב"טים העירוניים הינם הגורמים האחראים על תחום הבטיחות במוס"ח בעירייה².

יש לציין כי נעשות פעולות להכשרת קב"טים במוסדות חינוך על מנת לטפל בנושא הנ"ל בהתאם לנהלים של משרד החינוך. יש לציין כי בעברו מ"מ מנהל מחלקת בטיחות, שימש כקב"ט מוס"ח.

הביקורת סבורה כי,

בקיום של אירוע בטיחותי, הממונה במשרד החינוך רואה בקב"טים כאחראים על תחום הבטיחות במוס"ח בעירייה, בעוד שהעירייה רואה במ"מ מנהל מחלקת בטיחות כאחראי על תחום הבטיחות במוס"ח בעיר.

מצב זה יוצר חוסר בהירות בחלוקת האחריות בין הקב"טים למ"מ מנהל מחלקת בטיחות בהתייחס לאופן הטיפול באירועים בטיחותיים במוס"ח.

² בהתאם להגדרת תפקידים בחוזר תשס"ו/3-35/5.3 נוהלי ביטחון בבתי הספר – קב"ט מוסדות חינוך שפורסם בשנת 2005 (סעיף 1.1).

המלצת הביקורת:

להגדיר באופן ברור את חלוקת האחריות בתחום הבטיחות במוס"ח בין מ"מ מנהל מחלקת בטיחות לקב"טים העירוניים.

תגובת סמנכ"ל העירייה:

מ"מ מנהל מחלקת בטיחות הינו האחראי על תחום הבטיחות במוס"ח. יחד עם זאת, נעשות פעולות להכשרת קב"טים במוסדות חינוך על מנת לטפל בנושא הנ"ל בהתאם לנהלים של משרד החינוך. יש לציין כי בעברו מ"מ מנהל מחלקת בטיחות שימש כקב"ט מוס"ח.

2.3.2. הסמכות נדרשות לממונה בטיחות במוס"ח

סעיף 3.4.3 ב' (2) (ד) בחוזר מנכ"ל סב/6-24-5.1 קובע כי: "מנהל הבטיחות במוס"ח יהיה בוגר קורס מנהלי בטיחות במערכות חינוך או קורס ממוני בטיחות בעבודה, ונוסף לכך עליו לעבור גם השלמה למנהל בטיחות במערכות חינוך".

הביקורת בחנה באם הקב"טים העירוניים הינם בעלי ההסמכות הנדרשות לצורך איוש תפקיד ממונה הבטיחות במוס"ח.

2.3.2.1. מממצאי הביקורת עולה כי, בנוסף למ"מ מנהל מחלקת בטיחות ישנו עוד קב"ט אחד מתוך שלושת הקב"טים הפועלים בעירייה הינו בעל ההסמכה הנדרשת לצורך איוש התפקיד של ממונה הבטיחות העירוני.

2.3.3. סעיף 3.4.3 ב' (2) (ד) בחוזר סב/6-24-5.1 קובע כי, "מנהל הבטיחות במוס"ח יהיה בוגר קורס מנהלי בטיחות במערכות חינוך או קורס ממוני בטיחות בעבודה, ונוסף לכך עליו לעבור גם השלמה למנהל בטיחות במערכות חינוך".

הביקורת בחנה באם מ"מ מנהל מחלקת בטיחות הינו בוגר קורס מנהלי בטיחות במערכות חינוך או קורס ממוני בטיחות בעבודה.

2.3.3.1. מממצאי הביקורת עולה כי, כנדרש בחוזר מ"מ מנהל מחלקת בטיחות עבר קורס מנהלי בטיחות למוסדות חינוך שנערך בחודשים יולי - אוגוסט 2001. מממצאי הביקורת תקינים. לביקורת אין הערות.

2.3.4. מתן "אישור בטיחות" לפתיחת שנה"ל

סעיף 3.4.3 ב' (2) (ה) בחוזר סב/6-24 5.1-2001 קובע כי, "מנהל הבטיחות במוסדות חינוך ברשות שהוא בוגר קורס מנהלי בטיחות במערכות חינוך יהיה רשאי לאשר מוסד חינוך כבטיחותי".

כפי שנמסר לביקורת על ידי, מ"מ מנהל מחלקת בטיחות "אישור בטיחות" הינו אישור הניתן מהרשות המקומית למשרד החינוך ולמוס"ח שבתחומה, בטרם פתיחת שנה"ל והמהווה אסמכתא לכך שבמוס"ח התקיים הליך של הערכת סיכונים על ידי ממונה הבטיחות במוס"ח, ושהם כשירים לאכלוס תלמידים וניתן לנהל בהם שגרת לימודים.

הביקורת בחנה באם בטרם פתיחת שנה"ל תשע"א (2010 - 2011) ניתן על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות "אישור הבטיחות" למוס"ח בעיר. מדגם הביקורת כלל 13 מוס"ח, כפי שמופיע בטבלה שלהלן:

סוג המוסד	שם המוסד	האם קיים אישור	תאריך האישור	האם קיימת חתימה של מ"מ מנהל מחלקת בטיחות
תיכון	מפתן	כן	10/8/2010	כן
	כצנלסון	כן	10/8/2010	כן
	הרצוג	כן	10/8/2010	כן
חטיבת ביניים	הראל	כן	10/8/2010	כן
	אלון	כן	10/8/2010	כן
	בר לב	כן	10/8/2010	כן
יסודי	דמוקרטי	כן	10/8/2010	כן
	ברנר	כן	10/8/2010	כן
	חוה חקלאית	כן	10/8/2010	כן
	אשכול פיס	כן	10/8/2010	כן

האם קיימת חתימה של מ"מ מנהל מחלקת בטיחות	תאריך האישור	האם קיים אישור	שם המוסד	סוג המוסד
כן	30/8/2010	כן	יערה	גן ילדים
כן	30/8/2010	כן	שרון	
כן	30/8/2010	כן	דליה	

2.3.4.1. מניתוח נתוני הטבלה עולה כי, למוס"ח שנבדקו על ידי הביקורת, קיים תיעוד לאישור בטיחות שניתן על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות, בטרם פתיחת שנת הלימודים. ממצאי הביקורת תקינים. לביקורת אין הערות.

2.3.4.2 תכנון ובניה של מוס"ח

סעיף 3.4.3 ב' (2) (ו) (3) בחוזר סב/6 העוסק בתפקיד מנהל הבטיחות במוס"ח, קובע כי, "עליו להשתתף בתהליך התכנון והבניה (גם תוספות ושיפוצים) במוסדות החינוך על כל שלביו".

כפי שנמסר לביקורת על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות, בהליך של הקמת מוס"ח חדשים העירייה מקיימת התקשרות עם קבלן משנה האחראי על הליכי הבניה של מוס"ח ויועץ בטיחות חיצוני האחראי על תחום יישום ההוראות שהוגדרו בחוזר לעיל.

ממצאי הביקורת עולה כי,

- לא קיים שיתוף פעולה בין מ"מ מנהל מחלקת הבטיחות לבין יועץ הבטיחות מטעם הקבלן הבונה בהתייחס לתחום הבטיחות בהליכי בניה של מוס"ח חדשים בעיר.
- בתאריך 8.8.2012 הביקורת פנתה למ"מ מנהל מחלקת בטיחות לצורך קבלת הסבר לממצאי הביקורת. מ"מ מנהל מחלקת בטיחות, מסר כי התריע על אי שיתופו בהליך הבטיחות של הקמת מבנה חדש, במספר ישיבות שהתקיימו באגף החינוך בעירייה וכללו בין היתר את סמנכ"ל העירייה.

הביקורת סבורה כי

לצורך בחינת עמידתם של מוס"ח חדשים בהוראות הבטיחות שהוגדרו בחוזרי מנכ"ל שונים, מומלץ לקיים שיתוף פעולה בין מ"מ מנהל מחלקת בטיחות ליועץ הבטיחות מטעם הקבלן בהליך של בניית מוס"ח חדשים.

המלצת הביקורת:

להתוות נוהלי עבודה המגדירים באופן ברור אילו שיתופי פעולה יש לקיים בין יועץ הבטיחות מטעם הקבלן למ"מ מחלקת בטיחות, לצורך עמידה בדרישות הבטיחות המוגדרות בחוזרי מנכ"ל שונים שהעירייה נדרשת ליישם בהלכי בניה של מוס"ח חדשים.

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות:

מבקש להנחות את גורמי אגף הנדסה לשיתוף תהליכי הבנייה של מוס"ח עוד בשלב התכנון.

2.3.5. מתקני משחק בגני הילדים

סעיף 11.3.6 בחוזר סב/6-45-5.1 בנושא "בדיקות מחייבות של מתקני משחקים" קובע כי, לצורך עמידה של מתקני החצר בגני הילדים בתקן מתקני משחקים 1498, מתחייבת הרשות המקומית בביצוע של שלוש בדיקות תקופתיות:

- **בדיקה חודשית:** המתבצעת על ידי איש תחזוקה עירוני העובר על המתקנים ובודק את שלמות החלקים, את טיב החיבורים ועוד.
- **בדיקה שנתית:** של כל המתקנים המתבצעת על ידי מהנדס/הנדסאי/טכנאי שהוכשרו ואושרו על ידי מכון התקנים.
- **בדיקה תלת-שנתית:** המתבצעת על ידי מעבדה מוסמכת לבדיקת מתקני משחקים של מכון התקנים או מעבדה שאושרה לבדוק מתקני משחקים מטעם מכון התקנים.

כפי שנמסר לביקורת על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות, בדיקת תקינות המתקנים מתבצעת בפועל על ידי קבלן חיצוני, הנדרש להעביר אליו דווח על ממצאי הבדיקות.

הביקורת בחנה באם בהתייחס לשנת תשע"א (2010 - 2011) בוצעה בדיקה שנתית לבחינת עמידותם של מתקני המשחקים בגני הילדים בעיר, מדגם הביקורת כלל 10 גני ילדים כפי שהדבר מוצג בטבלה שלהלן:

מס"ד	שם גן הילדים	האם קיים תיעוד לבדיקה חודשית בשנת תשע"א (2010 - 2011)	האם קיים תיעוד לבדיקה שנתית בשנת תשע"א (2010 - 2011)	האם קיים תיעוד לבדיקה תלת-שנתית
1	יערה	לא	כן	לא
2	שרון	לא	כן	לא
3	דליה	לא	כן	לא
4	מרגנית	לא	כן	לא
5	גלבוע	לא	לא	לא
6	אגוז	לא	לא	לא
7	כלנית	לא	כן	לא
8	גולן	לא	לא	לא
9	דקל	לא	לא	לא
10	חופית	לא	לא	לא

2.3.5.1. מניתוח נתוני הטבלה עולה כי,

- בניגוד למוגדר בחוזר לעיל, הקבלן אינו מבצע את הבדיקות החודשיות ובפועל מבצע רק את הבדיקה השנתית.
- בתאריך 01.07.2012 הביקורת פנתה אל ממונה הבטיחות במוס"ח לצורך קבלת הסבר לממצאי הביקורת. לביקורת נמסר כי, הבדיקה השנתית שמבצע הקבלן משמשת

במקום הבדיקות החודשיות והתלת שנתיות.

הביקורת מבקשת להדגיש כי, בעירייה ובמחלקת הבטיחות לא קיימת הוראה בכתב ו/או אסמכתא כלשהיא הקובעת כי הבדיקה השנתית יכולה "להחליף" את הבדיקות החודשיות והתלת שנתיות, בניגוד לחוזר מנכ"ל משרד החינוך.

- ב- 5 מתוך 10 הגנים שנבדקו, לא התקיימה בדיקה שנתית לשנת תשע"א.

הביקורת סבורה כי,

- יש ליישם את הוראות החוזר ולבצע בדיקה חודשית ותלת שנתית, שכן פער זמן של שנה בין הבדיקות המבוצעות על ידי הקבלן החיצוני, הינו פער זמן ארוך שבמהלכו עשויים להיווצר ליקויים העלולים לפגוע בבטיחות תלמידי גני הילדים.
- יש ליישם את הוראות החוזר ולבצע בדיקה שנתית בכלל גני הילדים בעיר.

המלצות הביקורת:

- לבצע בדיקות חודשיות, שנתיות בהתאם להוראות החוזר לעיל.
- מ"מ מחלקת בטיחות יבצע פיקוח ובקרה אחר ביצוע הבדיקות בפועל.

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות:

נושא בדיקות חודשיות של מתקני משחקים יוכנסו בחוזה/מכרז הבא לתחזוקת מתקני משחקים ע"י מחלקת תחזוקת מבנים. בדיקות תקופתיות שנתיות מבוצעות החל משנת 2011 ע"י מעבדה מוסמכת. עד שנת 2011 בוצעו בדיקות דו-שנתיות. אין הגדרה לבדיקה תלת-שנתית.

2.3.6. קיום הדרכות למנהלי מוס"ח

סעיף 3.4.2 (א) בחוזר סב/6-24-5.1 קובע כי: "על מנהל המוסד

החינוכי להשתתף בהשתלמויות ובימי עיון בתחום הבטיחות

שתפורסמה מעת לעת".

כפי שנמסר לביקורת על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות, לצורך עמידת מנהלי מוס"ח בתנאים שהוגדרו בחוזר לעיל, כל מנהלי ועובדי מוס"ח נדרשים מדי שנה להשתתף בטרם פתיחת שנה"ל, בכנס "ביטחון ובטיחות" (להלן - הכנס) הנערך על ידו. התיעוד להשתתפות בכנס מתבצע על ידי הקב"טים המנהלים רשימות השתתפות. הביקורת בחנה באם קיים תיעוד להשתתפות של מנהלי ועובדי מוס"ח בכנס שהתקיים בחודש אוגוסט 2010 (שנה"ל תשע"א).

2.3.6.1. מממצאי הביקורת עולה כי,

- בעירייה לא קיים תיעוד להשתתפות של מנהלי ועובדי מוס"ח בכנס שהתקיים בחודש אוגוסט 2010.
- בתאריך 01.07.2012 הביקורת פנתה אל הקב"טים העירוניים לצורך קבלת הסבר לממצאי הביקורת. לביקורת נמסר כי, רשימות ההשתתפות הועברו למזכירת מנהל אגף החינוך.
- בתאריך 01.07.2012 הביקורת פנתה למזכירת מנהל אגף חינוך לצורך קבלת רשימות ההשתתפות. מזכירת מנהל אגף חינוך מסרה לביקורת כי, רשימות השתתפות לא נשמרו באגף.

המלצת הביקורת:

לצורך עמידה בכל סוג של ביקורת פנימית וחינוכית מומלץ להגדיר גורם אחראי בעירייה, שיבצע פיקוח ובקרה אחר השתתפות מנהלי ועובדי מוס"ח בכנס.

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות:

יועבר למחלקת ביטחון לביצוע בכול הכנסים בעתיד.

2.3.7. מינוי עב"ט

העב"ט משמש כעוזר למנהל המוס"ח בנושא ביטחון, בטיחות ושעת חירום. תפקידיו כוללים בין היתר, בדיקת תקינות אמצעי הבטיחות, להדריך את עובדי המוסד, לדווח על ליקויים לקב"ט מוסדות חינוך וכו'.

סעיף 2 בחוזר מנכ"ל סו/3(ב) בנושא: נוהלי ביטחון בבית הספר - המנהל והעב"ט, קובע כי, "עב"ט חדש ימונה לקראת תחילת שנת הלימודים ולא יאוחר משבוע לפני פתיחתה".

הביקורת בחנה באם קיים תיעוד למינויים של העב"טים בטרם פתיחת שנת הלימודים במוס"ח. מדגם הביקורת כלל 10 בתי ספר, כפי שהדבר מוצג בטבלה שלהלן:

מס"ד	שם ביה"ס	האם קיים תיעוד למינוי עב"ט בטרם פתיחת שנת הלימודים	תאריך מינוי
1	מפתן	כן	1.9.2010
2	הראל	לא	20.9.2010
3	אלון	לא	14.9.2010
4	בר לב	כן	1.9.2010
5	דמוקרטי	לא	2.9.2010
6	יצחק שדה	לא	4.10.2010
7	ברנר	כן	1.9.2010
8	סורקיס	כן	1.9.2010
9	עטרת חיים	כן	1.9.2010
10	המר (תורה ומדע בכפר)	כן	לא קיים תאריך למועד אישור המינוי

2.3.7.1. מנייתוח נתוני הטבלה עולה כי, בניגוד לתנאים שהוגדרו

בחוזר לעיל, ב - 4 בתי ספר (הראל, אלון, דמוקרטי ויצחק שדה) מינוי העב"טים נעשה בפועל לאחר פתיחת שנה"ל תשע"א. ביתר בתי הספר שנבדקו על ידי הביקורת מינוי העב"טים התבצע כנדרש. בגין בית ספר המר (תורה ומדע בכפר) לא צוין על גבי הטופס תאריך אישור המינוי.

המלצות הביקורת:

- להקפיד על מינוי עב"ט טרם תחילת שנת הלימודים.
- להקפיד על כתיבת תאריך אישור המינוי לצורך ביצוע בקרה בדבר מועד המינוי.

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות:

מינוי עב"ט בית ספרי מבוצע ע"י מחלקת הביטחון.

2.3.8. ניהול ועדת בטיחות משותפת

סעיף 3.2.3 ב' בחוזר סב/6-24-5.1 העוסק בהפעלת ועדת ניהול בטיחות משותפת קובע כי, "ועדת ניהול בטיחות משותפת לתלמידים, למורים, לעב"ט, להורים ולנציגי הרשות המקומית תפעל בכל מוסדות החינוך בישראל (להלן- הוועדה).

הוועדה תתכנס לפחות פעמיים בשנה ובכל עת שקיים צורך, באחריות רכז הבטיחות של מוסד החינוך, שישמש יו"ר הוועדה. הוועדה תקבע את יעדי פעילותה ואת מטרותיה בהנחיית מנהל המוסד החינוכי".

הביקורת בחנה באם בעירייה ו/או במחלקת הבטיחות קיים תיעוד להתכנסות הוועדה בהתייחס לשנים 2010-2011 (שנה"ל תשע"א).

2.3.8.1. מממצאי הביקורת עולה כי,

- בהתייחס לשנים 2010 - 2011 לא התקיימו במוס"ח ועדות ניהול בטיחות עירוניות משותפות.
- בתאריך 22.07.2012 הביקורת פנתה אל מ"מ מנהל מחלקת בטיחות לצורך קבלת הסבר לממצאי הביקורת. לביקורת נמסר כי, מ"מ מנהל מחלקת בטיחות אינו מצליח לקיים ועדת בטיחות במסגרת הזמן המוקצב עקב עומס עבודה.

הוסבר לביקורת כי העניין ישולב במסגרת תכנית העבודה של בתי הספר החל משנת הלימודים 2013-2014.

המלצות הביקורת:

- ליישם את הוראות חוזר המנכ"ל ולהקים ועדת בטיחות.
- לקיים ישיבות לפחות פעמיים במהלך שנת הלימודים ולערוך תיעוד לוועדות.

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות:

עד היום התקלות טופלו ע"י פניות ישירות למוקד העירוני אשר מרכז את כל סוגי הפניות. משנת הלימודים 2013-2014 הנושא יוסדר במסגרת ועדות בית ספריות וישולבו בתכנית העבודה של אגף החינוך בתיאום עם בתי הספר.

2.3.9. עריכת סקרי סיכונים ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות

סעיף 3.4.3 ב' (2) (ו) (5) בחוזר סב/6-24 5.1 קובע כי, "על ממונה הבטיחות במוס"ח לבצע ביקורות בטיחות וסקרי רשות באופן שוטף ועל פי תוכנית העבודה במוס"ח (מתקנים, חצרות, מעבדות וציוד לאיתור מפגעי בטיחות) ולקבוע תוכנית לפעולות מתקנות תוך קביעת סדרי עדיפויות ולוחות זמנים".

סעיף 3.4.3 ב' (1) (י) בחוזר סב/6-24 5.1 קובע כי, "הרשות המקומית/הבעלות תקיים סקר שנתי להערכת הסכנות במוסדות החינוך הפועלים בתחומה".

כפי שנמסר לביקורת על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות, במסגרת תפקידו, עליו ליישם את הוראות הסעיפים מתאם הרשות המקומית וכי יישום הסעיף לעיל, מתקיים באמצעות עריכת תוכנית עבודה שנתית למוס"ח בעיר הכוללת תכנון לביצוע של סקרי סיכונים במוס"ח (להלן - תוכנית העבודה השנתית).

הביקורת בחנה באם מ"מ מנהל מחלקת בטיחות ערך תוכנית עבודה שנתית הכוללת התייחסות לקיום סקר סיכונים בהתייחס לשנה"ל תשע"א (2010-2011).

2.3.9.1. **מממצאי הביקורת עולה כי, קיימת תכנית עבודה שנתית הכוללת התייחסות לביצוע של סקרי סיכונים במוס"ח. מממצאי הביקורת תקינים. לביקורת אין הערות.**

בנוסף, הביקורת בחנה באם במוס"ח שהוגדרו בתוכנית העבודה השנתית התבצעו סקרי הסיכונים בפועל, כפי שהדבר מוצג בטבלה שלהלן:

קבוצת מוסד חינוך	סה"כ תכנון	סה"כ ביצוע
תיכונים	5	5
חטיבת ביניים	6	6
בתי ספר יסודיים	15	15
חוזה תקלאית + אשכול פיס	2	2
גני ילדים	115	115
סה"כ	143	143

2.3.9.2. **מניתוח נתוני הטבלה עולה כי, ביצוע סקרי הסיכונים במוס"ח התקיים בהתאם לתכנון בתוכנית העבודה. מממצאי הביקורת תקינים. לביקורת אין הערות.**

- 2.3.10. סעיף 3.4.2 (ו') (3) (ו') בחוזר בס/6-24-5.1 קובע כי, "ממצאי סקר הסיכונים יסווגו על פי דחיפות ביצוע הפעולות המתקנות לשלושה סוגי קדימויות, כדלהלן:
- רמת קדימות 1 - מתייחסת להסרת מפגע בטיחותי שקיומו מחייב את הסרתו המיידית.
 - רמת קדימות 2 - מתייחסת לתיקון של ליקוי בטיחותי, כשגודל הפער בין הממצא לבין הדרישה מוערך כגדול.
 - רמת קדימות 3 - מתייחסת לתיקון של ליקוי בטיחותי קל כשגודל הפער בין הממצא לבין הדרישה מוערך כקטן".

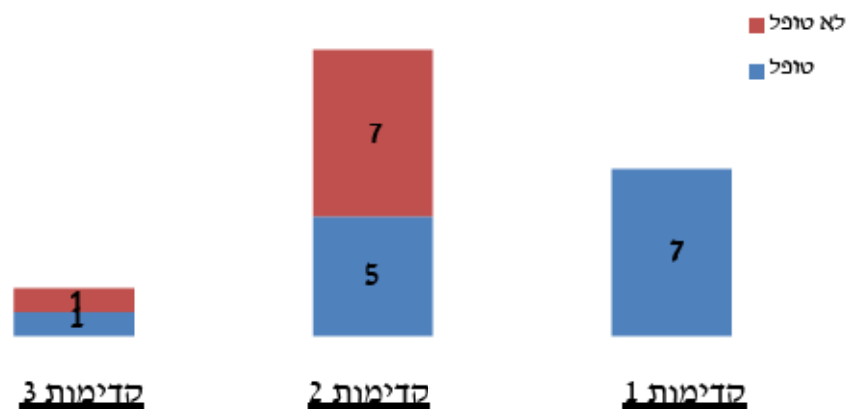
כפי שנמסר לביקורת על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות תוצאות סקרי הסיכונים מדווחות על ידו, למנהל מוס"ח בו נערך הסקר, למנהל מחלקת תחזוקת מבנים, לסמנכ"ל העירייה, למהנדס הרשות ולמנהל אגף החינוך, זאת לצורך הטיפול בליקויים על ידם. הביקורת בחנה את אופן הטיפול בליקויים שאותרו במסגרת סקרי הסיכונים שנערכו על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות בהתייחס לשנה"ל תשע"א (2010-2011), וכללו 12 מוס"ח בהם נמצאו בסה"כ 24 ליקויים.

בנוסף, הביקורת בחנה באם בעירייה הוגדרו נוהלי עבודה ברורים המגדירים את דרכי הטיפול ואת הגורמים האחראים על הטיפול בליקויי הבטיחות המועלים במסגרת סקרי הסיכונים הנערכים על ידי מ"מ מחלקת הבטיחות.

2.3.10.1. מממצאי הביקורת עולה כי,

- ליקויים ברמת קדימות 1 טופלו על ידי הגורמים האחראים בעירייה. לביקורת אין הערות. ממצאי הביקורת תקינים.
- נכון למועד עריכת הביקורת (יוני 2012) 8 ליקויים ברמת קדימות 2 ו- 3 (33%) טרם טופלו על ידי העירייה.
- לא קיים בעירייה גורם מרכזי האחראי על ביצוע ריכוז וניטור אחר אופן הטיפול בליקויים שטרם טופלו.
- בעירייה לא קיימים נוהלי עבודה ברורים שאושרו על ידי הנהלת העירייה המגדירים באופן ברור את הליכי הטיפול בליקויי הבטיחות המאותרים במוס"ח במסגרת ביצוע סקרי הסיכונים וכן את הגורמים האחראים על ביצוע הטיפול בפועל.

- להלן תרשים המציג את התפלגות הליקויים בהתייחס לרמות הקדימות השונות ובחלוקה לסיכונים שטופלו ולא טופלו:

בנוסף, הביקורת בחנה באם בעירייה הוגדר לו"ז ברור לטיפול בליקויים שטרם טופלו.

- 2.3.10.2. מממצאי הביקורת עולה כי, לצורך טיפול בליקויים שטרם טופלו והוגדרו בסקרי הסיכונים, מ"מ מנהל מחלקת בטיחות ערך "טבלת ריכוז ליקויים (בקדימות 2-3) שהטיפול בהם מתפרס ל - 5 שנים.
- 2.3.10.3. הביקורת סבורה כי, תקופה של 5 לצורך תיקון ליקויי הבטיחות המועלים במסגרת סקרי הסיכונים המתבצעים על ידי מ"מ מחלקת בטיחות, הינה ארוכה מדי ובמהלכה תלמידים ו/או מורים במוס"ח עלולים להיפגע בשל רמת חשיפה גבוהה לאותם ליקויים שטרם תוקנו. זאת ועוד, במצב זה העירייה חשופה לסיכון משפטי המתבטא בהגשת תביעות של עובדי מוס"ח ו/או תלמידים כנגדה, כתוצאה ממעורבות בתאונות עבודה ו/או היפגעות אחרת הנובעות מאותו ליקוי שטרם תוקן.

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות :
 הוקם צוות היגוי לבחינת אופן הטיפול בליקויי בטיחות,
 בניית תכנית והגדרת לוח זמנים לביצוע, בראשות סמנכ"ל
 העירייה וחברי הצוות : מנהל מח' תחזוקה, מנהל מח'
 בטחון וחירום, ממונה בטיחות ונציגי אגף חינוך בשיתוף
 נציגי ועד הורים.

2.3.11. הדרכות

סעיף 3.4.3 ב' (2) (ו) (9) בחוזר מנכ"ל סב/6-24 5.1 בנושא: מדריך
 לניהול הבטיחות במערכת החינוך, קובע כי, "על מנהל הבטיחות
 במוס"ח לקיים הדרכות להרחבת הידע בנושא החינוך לבטיחות ולגיהות
 לעובדי ההוראה במוס"ח".

הביקורת בחנה באם מ"מ מנהל מחלקת בטיחות קיים הדרכות
 בטיחות למנהלי ועובדי מוס"ח.

2.3.11.1. מממצאי הביקורת עולה כי, בטרם פתיחת שנה"ל

**מתקיימות על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות הדרכות
 למנהלי ועובדי מוס"ח, עב"טים וגננות. ממצאי הביקורת
 תקינים. לביקורת אין הערות.**

בנוסף, הביקורת בחנה באם בעירייה קיים גורם מרכזי האחראי לנהל
 רשימות תיעוד אחר מנהלי ועובדי מוס"ח המשתתפים בהדרכות
 שמקיים מ"מ מנהל מחלקת בטיחות.

2.3.11.2. מממצאי הביקורת עולה כי,

- **כפי שנמסר לביקורת על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות
 בעירייה, הקב"טים הינם הגורמים האחראים בפועל על
 ניהול רשימות המשתתפים בהדרכות שמקיים מ"מ
 מחלקת בטיחות.**
- **בתאריך 01.07.12 הביקורת פנתה אל הקב"טים לצורך
 קבלת רשימות ההשתתפות. הביקורת מבקשת להדגיש
 כי, מלבד רשימות המצביעות על השתתפותן של חלק מן
 הגננות במוס"ח (75% בלבד) בהדרכות הבטיחות**

שהתקיימו על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות בשנת תשע"א, עד למועד סיום כתיבת דוח הביקורת לא נמצאו בידי הקב"טים בפרט ובעירייה בכלל רשימות ההשתתפות ו/או אסמכתאות המעידות כי, מנהלי ועובדי מוס"ח השתתפו בהדרכות שהתקיימו על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות בשנת תשע"א.

הביקורת סבורה כי

המטרה העיקרית של קיום הדרכות בתחום ה"בטיחות" היא לתת למנהלי ועובדי מוס"ח כלים ייעודיים ומידע רלוונטי, המאפשרים להעניק לאוכלוסיית הילדים והנוער בטיחות ראויה מפני היפגעות בעת קיום פעולות ביום-יום ובדגש כל שעות הלימודים. אי יכולת העירייה לדעת באופן ברור אילו מנהלי ועובדי מוס"ח משתתפים או לא משתתפים בהדרכות בנושא בטיחות, בשל ההעדר של רשימות ההשתתפות, פוגע ביכולת העירייה להבטיח את שלומם של התלמידים במוס"ח.

המלצת הביקורת:

לצורך עמידה בכל סוג של ביקורת פנימית של העירייה ו/או חיצונית של משרד החינוך, ואבטחת שלומם של השהים במוס"ח, מומלץ לקיים תיעוד של המשתתפים בהדרכות שמקיים מ"מ מנהל מחלקת בטיחות.

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות:

אין הערות.

2.3.12. אירוע כמעט ונפגע

סעיף 2.4.1 בחוזר מנכ"ל סב/6-25-5.1 נוהלי שגרה, רשימות בקרה ומפרטים טכניים, קובע כי: "הנהלות מוסדות החינוך תמנענה תאונות באמצעות ניתוח, תחקיר, נקיטת פעולות מונעות ודיווח אירועי "כמעט ונפגע". כדי לאפשר זאת תנקוטנה ההנהלות לפחות את הפעולות האלה:

ניהול יומן "כמעט ונפגע" בכל מוסד חינוך, ובו תרוכזנה רשימות של אירועי "כמעט ונפגע" שאירעו במוסד החינוך ובמוסדות חינוך אחרים כפי שהתקבלו מהנהלת המחוז או מהנהלת המשרד ואשר תכלולנה פרטים אודות הפעולות המונעות שננקטו בעקבות אירועים אלה, לרבות פניות שנעשו לרשויות המקומיות (או לבעלות אחרת) ולהנהלת המחוז.

כפי שנמסר לביקורת על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות, מוסדות החינוך נדרשים לבצע רישום של אירועי כמעט ונפגע ובמידה ומדובר באירוע בטיחותי, נדרשים למסור לו דיווח על האירוע. הביקורת בחנה באם קיים ריכוז של אירועי "כמעט ונפגע" ואם מ"מ מנהל מחלקת בטיחות מקבל דיווחים אודות אירועים אלו.

2.3.12.1. ממצאי הביקורת עולה כי, בפועל לא קיים ריכוז של אירועי "כמעט ונפגע". מ"מ מנהל מחלקת בטיחות לא מקבל דיווחים על אירועים אלו.

הביקורת סבורה כי,

דיווחים שוטפים שיועברו אל מ"מ מנהל מחלקת בטיחות אודות אירועי "כמעט ונפגע", יסייעו לעירייה למנוע התרחשות עתידית של תאונות, זאת, על ידי טיפול בליקויים ו/או ביצוע הסברה רלוונטית בנושא.

המלצת הביקורת:

מומלץ לנהל מעקב של אירועי "כמעט ונפגע" בהתאם לחוזר המנכ"ל שיכלול שם מוס"ח, תאריך האירוע, תיאור האירוע, הגורם לאירוע וכו'.

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות:

דו"ח אירועי כמעט ונפגע באחריות מנהל המוסד החינוכי ו/או מי מטעמו (עב"ט בית ספר).

2.3.13. הסדרי בטיחות במוס"ח

לצורך עמידתם של מוס"ח בהוראות שהוגדרו בחוזר מנכ"ל סב/6-5.1-24, משרד החינוך פרסם נוהל "הבטחת הבטיחות במוס"ח - בדיקות סקרים ומבדקים" (להלן- הנוהל). על פי הנוהל במוס"ח נדרשים להתקיים הסדרי בטיחות כגון: גדר בגובה 2 מטר, סורגים בכיתות או מעקה בטיחות.

לצורך בחינת עמידת מוס"ח בהוראות הנוהל, בתאריך 10.06.2012 הביקורת ערכה סיור ב-4 מוסדות חינוכיים (בית ספר תיכון- "רבין", חטיבת ביניים- "בר לב", בית ספר יסודי- "גורדון", גן ילדים- "רקפת").

2.3.13.1. בסיור שנערך על ידי הביקורת הועלו הממצאים הבאים, כפי שהם מוצגים בטבלה שלהלן:

נושא הבדיקה במוס"ח	דרישות נוהל	תיכון "רבין"	חטיבת ביניים "בר לב"	ביה"ס יסודי "גורדון"	גן ילדים "רקפת"
דלתות	יש להתקין מגן אצבעות שיכסה את הרווח שבין המזוזה לדלת.	תקין	תקין	לא תקין	לא תקין
	יש להתקין רכיב להאטת הדלת.	לא תקין	לא תקין	תקין	לא תקין
	יש להתקין מעצור לדלת.	לא תקין	לא תקין	לא תקין	לא תקין
קווי חשמל	קווי חשמל וטלפון עיליים בין שני מבנים לא יחצו את תחום חצר המוס"ח, אלא יחוברו למבנים ע"י כבלים תת קרקעיים.	תקין	תקין	לא תקין (קיימים כבלי חשמל שעוברים בין 2 בניינים)	תקין
סורגים	מרווח הסורגים האנכיים לא יעבור את ה-10 ס"מ בין סורג לסורג.	תקין	תקין	לא תקין (במגרש הספורט קיימים מרווחים בגדר מעל 10 ס"מ).	תקין
גובה גדר	הגדר תהיה בגובה 2 מ' מהקרקע מבפנים ומבחוץ.	תקין	תקין	תקין	לא תקין (הגדר שמקיפה את הגן נמוכה מ-2 מטר).
מערכת כיבוי אש (מטף גז) בארונות חשמל	יש לבדוק את מערכת כיבוי אש (מטף גז) מידי 5 שנים.	לא תקין	תקין	תקין	תקין

2.3.13.2. מניתוח נתוני הטבלה עולה כי,

- תיכון "רבין" - 43% מתוך כלל הבדיקות שהתבצעו על ידי הביקורת נמצאו כלא תקינות.
- חטיבת הביניים "בר לב" - 28% מתוך כלל הבדיקות שהתבצעו על ידי הביקורת נמצאו כלא תקינות.
- ביה"ס יסודי "גורדון" - 57% מתוך כלל הבדיקות שהתבצעו על ידי הביקורת נמצאו כלא תקינות.
- גן ילדים "רקפת" - 57% מתוך כלל הבדיקות שהתבצעו על ידי הביקורת נמצאו כלא תקינות.
- בנוסף, הביקורת איתרה ליקויי בטיחות נוספים כדלהלן:
- תיכון "רבין" - כסאות פלסטיק שבורים במגרש הכדורסל, בליטות ושקיעות בריצוף בכניסה למבנה בית הספר, ברזיה בשטח בית הספר אינה תקינה ואינה ראויה לשתיה.
- גן ילדים "רקפת" - שירותים ישנים הכוללים חלונות מזכוכית שבורה, קיים שטח שאינו מסודר בחלקו האחורי של הגן וכולל בין היתר כלי עבודה כגון: מגרפה וכו'.
- בתאריך 10.6.2012 הביקורת פנתה למ"מ מנהל מחלקת בטיחות לקבלת הסבר לממצאי הביקורת. מ"מ מנהל מחלקת בטיחות מסר כי, ליקויים אלו צוינו במסגרת סקרי הסיכונים שנערכו על ידו וכי נושאים אלו ברמת קדימות 2-3 ולכן טרם טופלו על ידי העירייה.

המלצת הביקורת:

לפעול לטיפול בליקויי בטיחות הקיימים במוסדות החינוך כך שיעמדו בהנחיות הנוהל שפורסם על ידי משרד החינוך.

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות

תקינות דלתות- מצב תקינות משתנה לעיתים קרובות עקב מעשי ונדליזם. ביי"ס גורדון – כל הליקויים טופלו במסגרת שיפוץ יסודי כולל בבית הספר.

2.4. תאונות במוס"ח

להלן תיאור הליך העבודה לטיפול בתאונות במוס"ח, המתקיים על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות כפי שהוא נמסר לביקורת, בשל העדר של נוהל עבודה ברור ומאושר של העירייה בנושא זה:

- בעת אירוע של תאונה במוס"ח, מנהל המוסד החינוכי נדרש למלא "דוח תאונה".
- במידה ומדובר בתאונה שהתרחשה כתוצאה מאירוע בטיחותי, דוח התאונה נמסר למ"מ מנהל מחלקת בטיחות העורך תחקיר של האירוע.

להלן ריכוז התאונות (שדווחו למ"מ מנהל מחלקת בטיחות), בהתייחס לשנים 2007 - 2011 כפי שהועבר לביקורת על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות:

תשע"א (2010 - 2011)	תש"ע (2009 - 2010)	תשס"ט (2008 - 2009)	תשס"ח (2007 - 2008)	סוג מוס"ח
71	76	40	44	גני ילדים
146	155	80	72	יסודי
39	37	24	17	חטיבת ביניים
56	48	46	27	תיכון
302	316	190	160	סה"כ

2.4.1. מניתוח נתוני הטבלה עולה כי,

- משנת 2007 ועד שנת 2010 ישנה עליה מתמדת בתאונות במוס"ח.

- עיקר העלייה בתאונות הייתה בין השנים 2008-2010 (תשס"ט לתש"ע) (כ-66%) ונובעת בעיקר מעליה בהיקף התאונות בבתי ספר יסודיים (כ - 93%).

המלצת הביקורת:

לקיים הסברה תקופתית על ידי מנהלי בית הספר/עב"טים/מ"מ מנהל מחלקת בטיחות במוסדות החינוך בנושא בטיחות. במסגרת ההסברה יש להציג אירועי תאונה שהתרחשו וכיצד יש להימנע מהתרחשות חוזרת.

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות:
יבוצע החל משנת הלימודים הבאה.

2.4.2. ריכוז פרטי התאונות שהתקיימו במוס"ח

הביקורת בחנה באם מ"מ מנהל מחלקת בטיחות, מנהל ריכוז של כל תאונות שהתרחשו במהלך שנת 2010 – 2011 והכולל פרטים כגון: תאריך התאונה, שם מוס"ח, תיאור התאונה והגורמים המעורבים בתאונה.

2.4.2.1. מממצאי הביקורת עולה כי,

- לא מבוצע פילוח של תאונות לזיהוי הגורמים העיקריים לתאונות, דבר אשר יסייע להקצאת משאבים לטיפול במפגעי הבטיחות העיקריים.
- בהיעדר ריכוז של כל התאונות שהתקיימו במוס"ח בהתייחס לשנים 2010 – 2011 הביקורת לא יכלה לבדוק באם התקיים הליך של בירור וחקירה של הסיבות להתרחשות התאונות ובאם מתקיים הליך של מעקב אחר תיקון הליקויים שגרמו לתאונות.

הביקורת סבורה כי,

ביצוע ריכוז תקופתי של כל התאונות המתקיימות במוס"ח, בחלוקה למאפיינים שונים, יאפשר למ"מ מנהל מחלקת בטיחות לבצע ניתוח יעיל של הגורמים

לתאונות ויסייע בהפחתת התאונות על ידי מתן דגש והקצאת משאבים לתאונות הנגרמות כתוצאה מליקוי מסוים.

המלצת הביקורת:

לבצע ריכוז של כל התאונות שהתקיימו בשנים 2010 - 2011 ולבצע פילוח לזיהוי הגורמים העיקריים לתאונה (כגון: גורם בטיחותי, גורם התנהגותי וכו').

תגובת סמנכ"ל העירייה ומ"מ מנהל מחלקת בטיחות:
אין הערות.

2.5. הגשת עזרה ראשונה במוס"ח

הביקורת בחנה באם במוס"ח קיימות "ערכות עזרה ראשונה". בנוסף, הביקורת בחנה באופן מדגמי באם תכולת "הערכות עזרה ראשונה" כוללת את כלל הפריטים הנדרשים בהתאם לסעיף 2.25 חוזר תשס"ג/2-36-5.1 הבטחת הבטיחות בגן ילדים. לצורך ביצוע הבדיקה בתאריך 10.06.12 הביקורת ערכה סיור ב- 4 מוסדות חינוך כפי שהדבר מופיע בטבלה שלהלן:

פריטים שנבדקו	בדיקת קיום הפריטים שדגמנו במוסדות החינוך			
	בית ספר - תיכון "רבין"	בית ספר יסודי - "גורדון"	חטיבת ביניים - "בר לב"	גן ילדים - "רקפת"
תחבושות	כן	כן	כן	כן
חוסם עורקים	כן	כן	כן	כן
גליל איספלנית	כן	כן	כן	כן
פד גזה	כן	כן	כן	כן
סביעור לחיטוי	כן	כן	כן	כן

2.5.1. מניתוח נתוני הטבלה עולה כי, במוס"ח שנבדקו על ידי הביקורת קיימת ערכת עזרה ראשונה הכוללת את הפריטים שנבדקו על ידי הביקורת. ממצאי הביקורת תקינים. לביקורת אין הערות.

2.6. כיבוי אש**2.6.1. צוות כיבוי אש**

כפי שנמסר לביקורת על ידי מ"מ מנהל מחלקת בטיחות תחום "כיבוי האש" במו"ס מרוכז ומנוהל על ידי מחלקת הביטחון בעירייה. לצורך קבלת מידע בנושא הביקורת פנתה אל סגן מנהל מחלקת הביטחון בעירייה.

הביקורת בחנה באם במוסדות החינוך קיימים צוותי כיבוי אש.

2.6.1.1. מממצאי הביקורת עולה כי, בבתי הספר היסודיים, חטיבת

ביניים ותיכונים קיימים צוותי כיבוי אש הכוללים את אב הבית וכ- 5 תלמידים. מממצאי הביקורת תקינים לביקורת אין הערות.

2.6.2. העברת הדרכות לצוותי כיבוי אש

כפי שנמסר לביקורת על ידי סגן מנהל מחלקת ביטחון מידי שנה נערך תרגיל כיבוי אש מרוכז הכולל ביצוע תרגול והדרכות בנושא כיבוי אש לצוותי כיבוי אש במוס"ח.

הביקורת בחנה באם צוותי כיבוי האש במוס"ח עברו תרגול והדרכות בנושא של כיבוי אש, בשנים 2010 – 2011 (שנת תשע"א). לצורך ביצוע הבדיקה הביקורת ערכה השוואה בין רשימות בתי הספר הקיימים בעיר שהועברו לביקורת על ידי מזכירת מנהל אגף החינוך לרשימות שהועברו לביקורת על ידי הקב"ט בעירייה הכוללות פירוט של כל בתי הספר "שצוותי כיבוי האש" בהם עברו תרגול והדרכות בנושא כיבוי אש במוס"ח.

2.6.2.1. מממצאי הביקורת עולה כי, כל צוותי כיבוי האש בבתי

הספר עברו הדרכות ותרגול בנושא של כיבוי אש במוס"ח. מממצאי הביקורת תקינים. לביקורת אין הערות.

2.6.3. אמצעי כיבוי אש

הביקורת בחנה באם במוס"ח קיים ציוד כיבוי אש כנדרש ב"נוהלי שעת חירום במערכת החינוך". לצורך ביצוע הבדיקה בתאריך 10.6.2012 הביקורת ערכה סיור בארבעה מוסדות חינוך, כפי שהדבר מופיע בטבלה שלהלן:

קיום הציוד במוס"ח				ציוד שנבדק
גן ילדים – "רקפת"	חטיבת ביניים - "בר לב"	ביה"ס יסודי- "גורדון"	ביה"ס - תיכון "רבין"	
כן	כן	כן	כן	מטפים לרבות בדיקת תוקף
כן	כן	כן	כן	צינור כיבוי אש

2.6.3.1. מניתוח נתוני הטבלה עולה כי, במוסדות החינוך שנבדקו על ידי הביקורת קיימים אמצעי כיבוי אש כגון: כנדרש בנוהלי שעת חירום של משרד החינוך. ממצאי הביקורת תקינים. לביקורת אין הערות.

בנוסף, הביקורת בחנה את תוקף ציוד כיבוי האש בהתייחס למועד עריכת הביקורת (יוני 2012).

2.6.3.2. מממצאי הביקורת עולה כי, אמצעי הכיבוי תקפים למועד עריכת הביקורת (יוני 2012). ממצאי הביקורת תקינים. לביקורת אין הערות.

3. ריכוז המלצות

המלצות	פרק
להתוות ולהטמיע נהלי עבודה ברורים בנושאי בטיחות במוס"ח שיאושרו על ידי הנהלת העירייה.	2.2 - נהלי עבודה במחלקת בטיחות
להגדיר באופן ברור את חלוקת האחריות בתחום הבטיחות במוס"ח בין מ"מ מנהל מחלקת בטיחות לקב"טים העירוניים.	2.3.1 - מינוי של ממונה בטיחות במוס"ח
להתוות נהלי עבודה המגדירים באופן ברור אילו שיתופי פעולה יש לקיים בין יועץ הבטיחות מטעם הקבלן למ"מ מחלקת בטיחות, לצורך עמידה בדרישות הבטיחות המוגדרות בחוזרי מנכ"ל שונים שהעירייה נדרשת ליישם בהלכי בניה של מוס"ח חדשים.	2.3.4.2 - תכנון ובניה של מוס"ח
לבצע בדיקות חודשיות, שנתיות ותלת שנתיות בהתאם להוראות חוזר מנכ"ל סב/6-45.1.5.	2.3.5 - מתקני משחק בגני הילדים
מ"מ מחלקת בטיחות יבצע פיקוח ובקרה אחר ביצוע הבדיקות בפועל.	2.3.5 - מתקני משחק בגני הילדים
לצורך עמידה בכל סוג של ביקורת פנימית וחיצונית מומלץ להגדיר גורם אחראי בעירייה, שיבצע פיקוח ובקרה אחר השתתפות מנהלי ועובדי מוס"ח בכנס "ביטחון ובטיחות".	2.3.6 - קיום הדרכות למנהלי מוס"ח
להקפיד על מינוי עב"ט טרם תחילת שנת הלימודים.	2.3.7 - מינוי עב"ט
להקפיד על כתיבת תאריך אישור המינוי לצורך ביצוע בקרה בדבר מועד המינוי.	2.3.7 - מינוי עב"ט
ליישם את הוראות חוזר המנכ"ל סב/6-45.1.5.24 ולהקים ועדת בטיחות.	2.3.8 - ניהול ועדת בטיחות משותפת

המלצות	פרק
לקיים ישיבות לפחות פעמיים במהלך שנת הלימודים ולערוך תיעוד לוועדות.	2.3.8 - ניהול ועדת בטיחות משותפת
לצורך עמידה בכל סוג של ביקורת פנימית של העירייה ו/או חיצונית של משרד החינוך, ואבטחת שלומם של השוהים במוס"ח, מומלץ לקיים תיעוד של המשתתפים בהדרכות שמקיים מ"מ מנהל מחלקת בטיחות.	2.3.11 - הדרכות
מומלץ לנהל מעקב של אירועי "כמעט ונפגע" בהתאם לחוזר מנכ"ל סב/6/25-5.1 שיכלול שם מוס"ח, תאריך האירוע, תיאור האירוע, הגורם לאירוע וכו'.	2.3.12 - אירוע כמעט ונפגע
לפעול לטיפול בליקויי בטיחות הקיימים במוסדות החינוך כך שיעמדו בהנחיות נוהל "הבטחת הבטיחות במוס"ח - בדיקות סקרים ומבדקים" שפורסם על ידי משרד החינוך.	2.3.13 - הסדרי בטיחות במוס"ח
לקיים הסברה תקופתית על ידי מנהלי בית הספר/עב"טים/מ"מ מנהל מחלקת בטיחות במוסדות החינוך בנושא בטיחות. במסגרת ההסברה יש להציג אירועי תאונה שהתרחשו וכיצד יש להימנע מהתרחשות חוזרת.	2.4 - תאונות במוס"ח
לבצע ריכוז של כל התאונות שהתקיימו בשנים 2010 – 2011 ולבצע פילוח לזיהוי הגורמים העיקריים לתאונה (כגון : גורם בטיחותי, גורם התנהגותי וכו').	2.4.2 - ריכוז פרטי התאונות שהתקיימו במוס"ח